

KAUVATSAN SEURATALO, PERINTEIKÄS 80-VUOTIAS KOKOONTUMISPAIKKA KAUVATSALLA

KESKEINEN JUHLAPAIKKA JO VUODEN 1954 VPL PYHÄJÄRVIJUHLILLE

Silkkiuikku-lehti siteerasi Lalli-lehdessä 14.10.1930 ollutta Kouvatsan seurataloa 12.10.1930 pidetyn vihkiäisjuhlan juhlaselostusta.

Seuraavassa otteita artikkelista:

Maanvilj. J. Reikon puhe Kouvatsan seuratalon vihkiäisissä viime sunnuntaina.

KIRKOT ENSIMMÄISIÄ YLEISIÄ KOKOONTUMISPAIKKOJA

Saatuani tehtäväkseni tässä tilaisuudessa tehdä vähäsen selvää seuratalon historiasta, tahtoisin aluksi luoda katsauksen seuratalojen s. o. yleisten kokoushuoneistojen asteittaiseen kehitykseen ja tehdä sen rinnan yleisen kehityksen kanssa pitäjässämme.

Ensimmäinen yleiskokoushuoneusto on meillä täällä Kouvatsalla, kuten yleensä muuallakin, rakennettu uskonnollisissa merkeissä. Näitä kokoushuoneita s. o. kirkkoja on meillä ollut ensimmäinen Rutunan kylässä rakennettu v. 1646 ja käytetty n. vuoteen 1800. Toinen nykyisen paikalle rakennettu perustettiin Yttilän kylään v. 1800 ja alkuperäisenä käytetty vuoteen 1879 ja kolmas nykyinen kirkko rakennettu v. 1879. Nämä huoneustot, kuten tunnettua on rakennettu

yksinomaan uskonnolliseen elämään kuuluvien toimitusten suorittamista varten, mutta sen ohella on niitä tarvittaessa ajan mittaan käytetty muihinkin tarkoituksiin. Niinpä entisaikoina vallankin, kun muita huoneustoja ei ollut, kirkkoon kutsuttaessa seurakunnan kokouksissa käsiteltiin ja päätettiin esim. köyhäinhoidosta, yleisestä järjestyksestä, kotipoltosta ym. Seikoista.

Sitten kun 1865 annetulla kunnallislaille erotettiin erinäiset kunnalliset asiat seurakunnallisten asiain hoidosta, toi se tullessaan uusi vaatimuksia myöskin kokoushuoneustoihin nähden. Ensimmäisessä kuntakokouksessa, joka sekin muuten pidettiin kirkossa v. 1870 helmikuun 27 pnä, ensimmäiseksi valitun kunnallislautakunnan esimiehen tehtäväksi tuli kunnantuvan hankkiminen. Tässä suhteessa kertookin v. 1870 Yli-Mikolan talossa pidetyn kunnallislautakunnan pöytäkirja seuraavaa: ”Kunnan yhteistuvasta kysymys tuli ja Yli-Mikola hyväntahtoisesti lupasi, että ilman palkkiota antaa huonetta siksi kun tupa saataisiin toimeen, josta uusi kuntakokous tulee päättämään.”

ENSIMMÄINEN KUNNANTUPA V 1870

En tiedä millä tavalla tämä ensimmäinen kunnallisissa merkeissä hankittu kunnantupa tuli hankittua, mutta hiukan hataranlainen se näyttää tulleen, koska seuraavana vuonna nim. 1870 26.9. pidetyssä kuntakokouksessa jo päätettiin kunnantuvan reirauksesta seuraavaa: Nurkat riivataan, tehdään trappu porstuaan, tuplaklasit ja vinttiklasi sekä hankitaan yksi sivupöytä, kolme tuolia ja yksi penkki. Nämä mainitut huonekalut ovat vielä nykyäänkin eläville kunnan virkailijoille hyvin tuttuja. V. 1877 lisättiin tähän vaatimattomaan rakennukseen kolmas huone suuruudeltaan ehkä n. 6x6 m, mitä sitten käytettiin varsinaisena kokoushuoneena kunnalla, kunnes 1910 saatiin rakennetuksi meidän nykyinen kunnantalomme. Entistä pientilaista ja muuten hatarasti tehtyä kunnantupaa ei juuri voitu käyttää muuhun kuin kunnallislautakunnan, taksoituslautakunnan ja kirkkokokousten pitoon sekä veronmaksujen koontiin eikä sitä kyseessäolevan kunnantuvan alkuaikoina muissa asioissa liene tarvittukaan. Kun sitten 1880-luvulla aloitettiin perustaa kansakouluja ja meilläkin sellainen alkoi syksyllä 1881, toi se huoneustovaatimuksia tullessaan. Heti ensimmäisen kansakoulun perutamisen jälkeen, joka aluksi oli vuokrahuoneissa Kauvatsan kylän Eskolan talossa ja sitten Lievikosken Marttilassa, kunnes v. 1885 saatiin Lähteenmäen uusi ja oma kansakouluhuoneusto, alkoi kunnassamme uusi liike ja uusi elämä. Sillä heti seuraavana vuonna perustettiin tänne nuorisoyhdistys, lähinnä tänne otetun opettajan V. Oksasen ja pappilassa silloin asuskelleen nuoren ylioppilaan E. N. Setälän alkuunpanosta ja vaikutuksesta. Kun tarkoitukseen sopivaa huoneustoa ei ollut niin tuli perustetun kansakoulun huoneusto olemaan yhdistyksen tavallisimpina kokoushuoneina, mikäli ei pidetty yksityisten yhdistysten jäsenten luona. Yhdistyksen aloitteesta pidetyt juhlat n.s. kansanjuhlat pidettiin kesällä ulkosalla. Tavallisia iltamia ja retkeilyjä järjestettiin myöskin yksityisten koteihin ja monessa tapauksessa jo mainittuun Yli-Mikolan taloon.

Tällaisena huoneustokysymys pysyikin aina vuoteen 1900 saakka, mutta silloin lähinnä Venäjältä käsin meidän valtiollisia ja kansallisia oikeuksiamme vastaan suunnatut hyökkäykset havahduttivat kansamme eri ainekset jalkeille ja silloin myöskin nuorisoseura havahtui uuteen toimintaan, johon toimintaan jo silloin saattoi odottaa kansan nuorisolla olevan entistä paremmat edellytykset sekä kansakouluissa että kansanopistoissa saamansa sivistyksen kautta. Mutta kuinka ollakaan, niin eivät kansakoulusalit näyttäneet oikein sopeutuvan elollisempaan ja vapaampaan toimintaan suuntautuvan nuorison harrastusten ja kokousten paikaksi, vaikka koulun taholta silloin sen paremmin kuin ennenkään ei millään tavalla toimittu ehkäisevästi tässä suhteessa. Niinpä meillä 1903-1904 tienoissa eräässä Lähteenmäen koulussa pidetyssä nuorisoseuran kokouksessa silloin kauvatsalainen rautatienvirkamies O. R. Jalli uskalsikin esittää kysymyksen oman talon rakentamisesta nuorisoseuralle. Asia saikin jo silloin osakseen kannatuksen, vaikkakaan ei läheskään oltu selvillä ajatuksen käytännöllisen toteuttamisen mahdollisuudesta. Ja siksi kun nuoriso kuitenkin oli herännyt toimintaan, taaskin turvauduttiin Yli-Mikolan papan auliiseen apuun, kuten niin monta kertaa ennenkin huoneustokysymyksessä ja siinä asiassa ei suinkaan epäonnistuttukaan. Nuorisoseura vuokrasi Yli-Mikolan pikkusalin tavallisia kokouksiaan varten ja iso sali ja muut huoneet saatiin tarvittavien iltamien pitoon, joskin viimeainittuihin nähden isäntä toisinaan epäröi peläten, että jos ison salin lattian niskat pettäisivät, niin kaikki olisimme pudonneet samaan kuoppaan s. o. talon perunakellariin. Mutta oli miten oli, niin meillä sen ajan nuorilla lienee kuitenkin useallakin säilynyt monta hauskaa muistoa tältä ajalta. Omilla puilla lämmitimme

huoneemme. Talon varastoista hankimme penkkejä ja tuoleja, kunnes ehdimme saada parempia s. o. vielä nytkin kunnantalossa käytännössä olevia huonekaluja.

Iltamien pito kävi tavallisesti seuraavaan tapaan: Keskelle talon kattoa ripustettiin tavallinen kattolamppu ja puheenjohtajan pöydälle tavallinen pöytälamppu sekä porstuan pöydälle vanhapiika aineellista valoa levittämään ja kun leikki alkoi, pantiin pöytälamppu ikkunalle, kattolamppu nurkkaan etteivät leikkijät sitä pudottaisi ja vanhapiika porstuasta muurinottalle. Mutta jos otaksutaan, että näitä iltamia pidettiin noin vain leikin ja huvin vuoksi, erehdytään suuresti. Päätoiminta niissä kuitenkin aina kohdistettiin itsekasvatukseen ja itsensä kehittämiseen ja harrastusten suuntaamiseen kaikkeen siihen, mikä on puhdasta ja ylevää. Esitelmät, puheet, keskustelut, käsinkirjoitettu sanomalehti, runonlausunta, kertomukset ja aina välillä yksiaänistä yhteislaulua, kas siinä näiden iltamain ohjelman pääkohdat. Ja vielä eräs seikka: Minulla on mieluisana muistona siltä ajalta se, ettei ainoakaan kertana kukaan tullut päihtyneenä näihin kokouksiin eikä vähän myöhemmin iltamiinkaan. Tulloon vielä mainituksi, että kokoukset lopetettiin aina täsmälleen klo 10 ja iltamat klo 12.

SEURATALOHANKE VIREILLE

Ja palatakseni asiaan. Jo viitatuista poliittisista syistä havahtuivat kansan pohjakerroksetkin. Työväestö hankki nopeasti itselleen omat kokoushuoneustonsa lähelle tätä nykyistä seurataloa ja myöhemmin toisen asemalle ja kolmannen Lievikoskelle. Myöskin toisaalla meillä jonkun ajan toiminnassa olleen suomalaisen seuran jäsenten kesken oli puhetta puoluetalon rakentamisesta, kuten niihin aikoihin naapurikunnissakin tehtiin. Sitä paitsi oli myöskin tällä välin ripeästi toimintaan herännyt Kauvatsan maamiesseura kokoushuoneen tarpeessa, mutta millään taholla ei näyttänyt voitavan ottaa sellaista otetta, että olisi voitu ryhtyä tuumasta toimeen. Tulloon tässä samalla mainituksi, että talon hankkeelle tuotti vaikeuksia jo heti alussa tontin paikkakysymys. Tällaisia olivat asiat kun talon hankkeelle saatiin mieluinen sysäys. Näihin aikoihin, nim. 1905, muutettiin meillä vanha osakemeijeri osuusmeijeriksi. Muiden lahjoitusten ohella toimintansa lopettava osakeyhtiö lupasi varoistaan mm. 1,000 markan avustuksen sille yhtymälle, joka rakentaisi tarkoitustaan vastaavan seuratalon ja jossa sekä nuorisoseura että maamiesyhdistys saisivat suojansa. Samanaikaisesti ruvettiin ajattelemaan uuden ajanmukaisia vaatimuksia vastaavan kunnantaloon rakentamista. Toimessa oltiin myöskin seurain taholta: Tilattiin arkkitehti J. Kekkoselta seurataloa varten piirustukset. Siinä oli juhlasali näyttämöineen ja parvekkeineen, tanssisali ja ravintolahuone, taloudenhoitajan asunto j.n.e. Mutta suunnitelma oli liian komea ja suurenmoinen, niin ettei sellaista rakennusta voitu ajatellakaan tehtäväksi. Ei siis muuta keinoa kuin supistaa vaatimuksia, ja niin pyydettiinkin rakennusmestari Huhtalaa tekemään uudet piirustukset supistetumpaan muotoon. Niiden mukaan meillä lopulta v. 1910 saatiin rakennetuksi nykyinen kunnantalo, joka siitä lähtien on saanut täyttää kaikki seuratalon vaatimukset.

Täytyy sanoa, ettei kunnantalo alunperinkään tyydyttänyt kaikkia vaatimuksia. Rakennusta tehdessä otettiinkin m.m. lukuun jo sekin mahdollisuus, että siihen tulevaisuudessa tultaisiin lisäämään näyttämö, vaikkakin tontti sellaiselle lisäykselle tuntuikin liian ahtaalta. Ja sen tähden tuo seurataloajatus onkin edelleen kytenyt jokaisen mielessä.

Niinpä taaskin v. 1921 syksyllä nuorisoseuran aloitteesta ruvettiin täydellä todella ajamaan seurataloasiaa. Pantiin m.m. keräyslistat kiertämään pitkin pitäjää ja lahjoituksia tulikin rakennusaineiden muodossa runsaasti, jopa osittain runsaammin kuin nykyiseen taloon olisi

tarvittukaan. Mutta kun kokoonnuttiin päättämään paikasta, nousi asia karille. Toiset pitivät tiukasti kiinni siitä, että seuratalo olisi rakennettava aseman seutuville, toiset siitä, että se olisi saata Yttilän ja Lievikosken kylien välille taikka sitten Yttilän kylään. Ja kun paikasta ei päästy yksimielisyyteen, niin taaskin koko homma raukesi.

TOSITOIMIIN V 1929

Mutta taaskin 30 p:nä tammikuuta 1929 Kauvatsan suojeluskunnan vuosikokouksessa rohkeni op. J. V. Vuosio ottaa seurataloasian taas käsiteltäväksi. Ja nyt kuten tiedämme paremmalla menestyksellä. Asia sai osakseen kannatusta ja samalla lausuttiin se toivomus, että nuorisoseura eri osastoinen ryhtyisi puheenaolevaan taloon osakkaaksi. Valittiin heti toimikunta asiaa perille viemään. Jo mainituksessa keskusteltiin kiihkeästi tulevan seuratalon paikasta ja kuten niin monta kertaa ennenkin, niin eivät nytkään mielipiteet sulautuneet yhteen. Tiedusteltiin kuitenkin tontteja. Jalanojalta emäntä Ylinen lupasi rautatien varrelta tonttipaikaksi 0,25 ha maata ilmaiseksi ja lisämaata käyvästä hinnasta tarpeen mukaan. Yttilän kylästä taasen mv. UusiPorri lupasi samanlaisen alueen 4,000 markan hinnasta. Helmikuun 3 p:nä 1929 pidetyssä toimikuntain yhteisessä kokouksessa päätettiin vielä ottaa lähemmin selvää tonttipaikoista mahdollisimman selvän ja seikkaperäisen selvityksen saamiseksi ja panna toimeen koemerkintä lahjoituksia varten. Lahjoitussitoumuksia tehtiin taaskin aika runsaasti m. m. 3,180 m hirttä, y. m. puutavaraa runsaat määrät. Seuratalo Oy:n perustavassa kokouksessa 27.2.-29 hyväksyttiin sitä varten valitun toimikunnan laatimat säännöt. Tällöin kävi mv. O. Korpela puhumassa allekirjoittaneelle tämän nykyisen tonttipaikan saamisen mahdollisuuksista ja myönteisellä tuloksella. Tiedon tästä saatuani saattoi toimikunta nyt aivan yksimielisesti hyväksyä sekä tonttipaikan että siitä vaaditun hinnan 10,000 mk. Ostettu alue käsittää 89,5 aaria maata.

SUUNNITTELIJA KAUVATSALAINEN RAKENNUSMESTARI

Tästä selville päästyä voitiin vihdoinkin ryhtyä tositoimiin asiassa. Kutsuttiin kauvatsalainen rakennusmestari V. Lehtinen Tampereelta yhdessä toimikunnan kanssa suunnittelemaa rakennusta ja hän sitten tekikin piirustukset. Lopullisesti muodostetun pohjapiirustuksen tultua hyväksytyä saatettiin syksyllä 1929 kutsua miehet talkoolla kaivamaan uuden talon perustuksia ja emännät pitämään huolta talkooväen kestitsemisestä. 5-6 päivää kestäneet perustustyön jälkeen sai kivityömies Laaksonen Kauvatsalta omista aineistaan sementistä tehdäkseen rakennuksen sokkelin, muurien perustuksen, näyttelijän pukuhuoneen y.m. 15,000 mkn urakkasummasta. Heti perustustöiden näin valmistuttua samana syksynä tehtiin myöskin urakkakauppa rakennusmestari Lehtisen kanssa puutyöstä 32,000 mkn hinnasta. Sitten tehtiin rakennus vielä samana talvena valmiiksi vesikattoon saakka. Töitä on valvonut rakennustoimikunta omakohtaisesti. Tonttimaan ojitus, pihamaan tasoitus, istutukset y.m. on tehty talkoilla. Urakkaan kuulumattomat ovet on tehnyt Lauttakylän Puuseppä Oy. 5,520 mkn hinnasta ja varsinaiset ikkunapuut rakennusmestari Lehtinen 5,100 mkn hinnasta. Uunien muuraustyöt teki muurari Mäkinen Kokemäeltä 3,750 mkn hinnasta. Juhlasalin y. m. huoneiden sisustus on tehty arkkitehti Katri Jahnessonin johtoa seuraten. Maalaustyön on suorittanut oman pitäjän maalari Iltanen, Lehmuskoski y. m. ja sähköjohdoston on laittanut porilainen säköliike Vuorenmaa & kumpp. tullen ne maksamaan 13,115 mk. Näyttämömaalauksen on suorittanut maalari Ahlbom Kokemäeltä. Kaiken sahatun puutavaran on

hankkinut Kauvatsan Höyrysaha Oy ja liikem. Lintu ja ovat ne ajopalkkoineen tulleet maksamaan 79,440 mk. Muita ajopalkkoja on sen lisäksi maksettu 600 mk. Seuratalon tähänastiset kustannukset tekevät kaikkiaan lahjoituksia ja talkootöitä lukuun ottamatta 241,900 mk. Rakennustoimikuntaan ovat kuuluneet nuorisoseurasta A. Siura, Y. Kopio ja L. Hyvänen, suojelukunnasta V. Sipi, V. Kopio, K. Jalli, O. Marttila ja O. Korpela, Lotta Svärd –yhdistyksestä Siiri Kopio ja Martta Railio sekä torvisoittokunnasta E. Mikola. Rakennustoimikunnan puheenjohtajana on toiminut V. Kopio, kirjuriina O. Korpela ja rahastonhoitajana V. Sipi.

Seuratalon lopullinen perustava kokous pidettiin 9.10. -30 ja tuli siinä valituksi johtokuntaan O. Korpela, O. Marttila, V. Kopio, V. Sipi, U. Reikko, A. Siura ja Hilda Anttila sekä varajäseniksi J.E. Vuosio, E. Mikola ja Anna Kouhi. 150,000 mkn suuruinen osakepääoma on jaettu 300 osakkeeseen á 500 mk. Näistä on suojeluskunnalla 150, nuorisoseuralla 50, Lotta Svärd–yhdistyksellä 30, torvisoittokunnalla 21, urheiluseura Pontevalla 4 ja yksityisillä 46.

TOIVEISTA VIHDOIN TOTTA

Kuntalaistemme mielissä kokonaisen neljännesvuosisadan aja kyttenyt toivo on nyt toteutunut. Mutta kun niin on, niin me tunnemme tällä hetkellä syvää vastuunalaisuudentunnetta ensinnäkin sen suhteen, miten turvataan tämän talon taloudellinen puoli. Maksuillamat, tanssiaiset, talon vuokraaminen ulkopitäjäläisille eivät saa olla pääasiana, eikä edes etualalla. Meidän paikkakuntalaisten on huolehdittava siitä, että tämän talon rakennuskustannukset saadaan peitettyksi muuta tietä. Luullakseni johtokunta siinä suhteessa tekee aikanaan tehtävänsä.

Miten turvataan sitten tämän talon kunnia ja maine. Minä vetoan tässä ensikädessä nuorisoseuraväkeen ja paikkakuntamme vanhempaan väestöön sekä paikkakuntamme sivistyneistöön ylimalkaan; minä vetoan teihin ja vetoan täydellä oikeudella juuri teihin, te Kauvatsan suojeluskuntalaiset. Teidän asianne, teidän jotka olette valallanne vannoutuneet puolustamaan tässä maassa laillista yhteiskuntajärjestystä, teidän ensikädessä on vastattava siitä, että yksikään teistä ei tässä kieltolain maassa erehdy päihtyneenä astumaan tämän talon kynnyksen yli eikä edes sen pihamaalle. Mutta puhumattakaan siitä, että teistä kukaan uhkaksi aiheuttaa mitään muutakaan häiriötä tällä paikalla, tahtoisin vedota teihin siinäkin, että tämän talon ympäristö säilyisi puhtaana. Ja minä vetoan teihinkin, te Kauvatsan Lotta Svärd -yhdistyksen naiset, te kotienne vaalijat, teidän asianne on lähinnä vaalia sitä, että tässä talossa säilyy kotiemme hyvä henki.

Ja te nuorisoseuraväki. Me voimme ylpeydellä kiinnittää katseemme muutamiin nuorisoseuramme aikaisempiin vaiheisiin. Kauvatsalla oli nimittäin aika, jolloin nuorisoseuran kokouksin ja sen järjestämiin juhliin ja iltamiin ei katsonut kukaan sopivaksi tulla päihtyneenä ja jos joku ulkopuolella oleva sen teki, niin hänen annettiin tietää, että hänen on heti poistuttava paikalta. Se oli aika, jolloin emme tarvinneet poliiseja järjestyksen ylläpitoa varten. Minä voin ylpeydellä viitata vielä siihenkin, että sen ajan nuorisoseuran johtohenkilöistä seisoo nykyisinkin kuntamme johtavilla paikoilla miehiä, joista ei yksikään ole eläissään antanut aiheutta minkäänlaiseen muistutuksen tekoon siinä suhteessa. Ja siksi sanonkin teille, te nuorisoseuraväki: jatkakaa edeltäjienne ladun mukaan yhä valoisampaan tulevaisuuteen ja yhä korkeimpiin päämääriin.

Ja me kauvatsalaiset yleensä: pitäkäämme jokainen kohdaltamme huolta siitä, että tämän talon kunniaa ei lokaan poljeta, ja että tämän talon maallinen maine ei tahraannu ainakaan meidän tähtemme.

Mutta vaikka me voimmekin turvata tämän talon taloudellisen puolen sekä kurin ja järjestyksen täällä mitä millikelpoisimmin, niin täytyy sanoa, että emme suinkaan silloinkaan ole vielä tehneet kaikkea, mihin tämän talon olemassaolo meitä velvoittaa. Meidän on kohdaltamme tehtävä itsellemme selväksi mitä me teemme tällä talolla. ”Meillä on nuorisoa ja meidän on huolehdittava tämän nuorison kasvatuksesta.” Nämä sanat lausui eräs edesmennyt Kauvatsan isäntä aikoinaan eräässä nuorisoseuran kokouksessa ja meidän on ne pidettävä muistissa. Minä vetoan ensikädessä meidän nuorisoomme. Te, jotka olette saaneet paljon enemmän kuin teidän esi-isänne ja useat myöskin enemmän kuin meidän nykyiset vanhempanne, teidän on uskallettava tottua itsenäiseen, oikeita ja korkeita päämääriä tarkoittavaan uutteraan toimintaan, jos mielitte kerran astua ottamaan vastaan isäimme perintöä ja tämän kansan tulevia kohtaloita. Ja siinä pyrkimyksessä tulee tämä talo olemaan hyvänä apuna, jos täällä vallitsee oikea henki.

Vielä minä vetoan meidän vanhempaan väestöömme, etupäässä meidän opettajiimme, meidän sivistyneistöömme ja yleensä niihin, jotka johonkin kykenevät: tuokaamme tänne kaikkein parhaimpamme, tuokaamme se mahdollinen mitä voimme, niin ettei täällä tarvitse kärsiä henkisen ravinnon puutetta, niin ettei täällä työskentelevien tarvitse henkiseen nälkään nääntyä. Antakaamme nuorisollemme ja antakaamme kansamme parhaille pyrkimyksille sitä kannatusta ja sitä vähäistäkin tukea, minkä pystymme antamaan.

Lopuksi haluan vedota meidän yleisöömme, niihin maan hiljaisiin, jotka eivät itse mielestään ole mitään ja jotka sen vuoksi eivät yleensä näy missään. Tämä talo kutsuu teitä: tulkaa tänne, täällä on valoisaa, täällä on lämmintä ja täällä on lauhaa. Me tarvitsemme toisinaan innostuksen, rohkaisun, ehkäpä varoituksenkin sanoja ja samoina päivinä me tarvitsemme kuulla toivon ja lohdutuksenkin sanoja. Oi tulkaa. Me toivomme tätä. Me toivomme, ettei tätä taloa olisi turhan takia rakennettu.

Ja vielä lopuksi eräs seikka, joka koskee tämän talon tonttipalstaa. Tekee mieli sanoa: riisu kengät jaloistasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa. Lienee monelle tunnettu, että tämä pelto, joka muodostaa tämän talon tontin, on raivattu suurina nälkävuosina 1866-68 pelloksi. Jolloin työmies sai Venäjältä tuotuja jauhoja päiväpalkkana naulan päivässä ja söi illalla päiväpalkkansa yhdellä aterialla. Tämän tontin entinen haltija onkin sen tähden erääseen kiveen tällä tontilla kirjoittanut puumerkkinsä ja vuosiluvun 1868 osoittamaan tuleville sukupolville sitä lujaa maauskoa, mikä heillä oli suuresta puutteesta ja nälästä huolimatta uskaltaessaan puutteen vallitessa ruveta raivaamaan uutta peltoa karulle seudulle. Ja minä uskon että tämä kivi vielä kerran otetaan nykyisestä paikastaan, missä se nyt makaa kurassa ja liassa, kunniapaikalle johonkin jalustalle tällä pihamaalla kertomaan menneiden polvien töistä.

Ja lopuksi kiitän kaikkia, jotka ovat tämän talon rakentamista avustaneet, kaikesta osoittamastaan uhrimielestä.